

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 320/2018-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. júna 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Zárecký Zeman, Medená 18, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Michal Zeman, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 135/2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. mája 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 135/2014.

2. Zo sťažnosti, z jej príloh a zo spisového materiálu vo veci vyplýva, že sťažovateľ – žalobca podal na okresnom súde žalobu z 23. mája 2014, doplnenú 26. mája 2014, ktorou inicioval konanie so sp. zn. 19 C 135/2014, v ktorom sa domáhal vrátenia rezervačného poplatku vo výške 2 000 € od žalovaného – [REDACTED]

3. Okresný súd vydal vo veci rozsudok č. k. 19 C 135/2014-74 z 23. októbra 2014 (ďalej len „prvý rozsudok okresného súdu“), ktorým žalobe v plnom rozsahu vyhovel a proti ktorému podal žalovaný odvolanie.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) zrušil prvý rozsudok okresného súdu uznesením č. k. 10 Co 75/2015-94 zo 17. marca 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Okresný súd v rámci ďalšieho konania vydal vo veci rozsudok č. k. 19 C 135/2014-211 z 31. mája 2016 (ďalej len „druhý rozsudok okresného súdu“), ktorým žalobu zamietol a uložil sťažovateľovi zaplatiť žalovanému trovy konania a proti ktorému podal sťažovateľ odvolanie.

6. Odvolací súd zrušil aj druhý rozsudok okresného súdu uznesením č. k. 10 Co 13/2017-229 z 23. januára 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. V ďalšom konaní vydal okresný súd uznesenie č. k. 19 C 135/2014-270 z 20. marca 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. marca 2018 a ktorým schválil zmier medzi sťažovateľom a žalovaným a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania.

8. Okresný súd vydal uznesenie č. k. 19 C 135/2014-275 z 3. mája 2018, ktorým vrátil sťažovateľovi krátený súdny poplatok za žalobu vo výške 60 €, vrátil žalovanému krátený súdny poplatok za odvolanie vo výške 60 € a zrušil uznesenie č. k. 19 C 135/2014-225 z 23. augusta 2016 v časti zaplattenia súdneho poplatku za odvolanie vo výške 60 €. Ako zo spisového materiálu vo veci vyplýva, okresný súd toto uznesenie sťažovateľovi a žalovanému dosiaľ nezaslal, čiže nenadobudlo právoplatnosť.

9. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: „*Zo skutkového a právneho hľadiska išlo o veľmi jednoduchú vec, pričom reálne dňa 20. 3. 2018 pred pojednávaním (t. j. takmer po 4 rokoch) bola vec úplne na začiatku. Žalovaný stratil nádej, že získa v tejto veci rozhodnutie, ktoré bude riadne odôvodnené a ktoré by mohol ďalej využiť pre svoju činnosť, pričom bolo zrejmé, že v prípade vydania rozhodnutia dôjde k odvolaniu a že prvostupňové rozhodnutie bude opäť zrušené pre nepreskúmateľnosť. Preto pred pojednávaním právny zástupca navrhol právnemu zástupcovi sťažovateľovi zmier (úhrada 50 %). Keď sa sťažovateľ dostavil na súd a jeho právny zástupca mu túto ponuku prezentoval, sťažovateľ sa ju rozhodol prijať, keďže v danom čase už dávno stratil ilúzie o spravodlivom a rýchlom súdnom konaní... Uznesením zo dňa 20. 3. 2018 súd vyššie uvedený zmier schválil.*

... je potrebné zdôrazniť, že súdne konanie ako také stále neskončilo. Sťažovateľ za podanú žalobu zaplatil súdny poplatok vo výške 120.- Eur; to je zrejmé aj z rozsudku súdu zo dňa 23. 10. 2014 (ktorý bol neskôr zrušený), kedy súd žalobcovi priznal náhradu zaplatteného súdneho poplatku 120,- Eur. Súd taktiež vydal daň 23. 8. 2016 uznesenie, ktorým sťažovateľovi uložil zaplatiť súdny poplatok vo výške 120.- Eur za podané odvolanie (potvrdené uznesením súdu zo dňa 16. 11. 2016).

Podľa § 11 ods. 7 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, ak konanie skončia strany schválením zmieru po začatí prvého pojednávania, vráti sa im 50 % zo všetkých zaplattených poplatkov, pričom pri nezaplattených poplatkoch v rovnakom rozsahu súd poplatok nevyberie a uznesenie o uloženej povinnosti zaplatiť poplatok v uvedenom rozsahu zruší.

Z praxe súdov, ako aj z § 12 ods. 1 predmetného zákona vyplýva, že prvostupňový súd v týchto prípadoch má vydať bez návrhu rozhodnutie o vrátení súdneho poplatku

(ako aj rozhodnutie o zrušení uloženej poplatkovej povinnosti). Prvostupňový súd tak do dnešného dňa nespravil.

Pre úplnosť poukazujeme na skutočnosť, že aj keby súd chcel prehodnotiť svoje stanovisko v tom zmysle, že sťažovateľ je ako spotrebiteľ oslobodený od súdnych poplatkov, bolo povinný ex offio rozhodnúť o vrátení zaplateného súdneho poplatku podľa § 11 ods. 1 predmetného zákona, ako aj o zrušení nesprávneho uznesenia, ktorým sťažovateľovi uložil zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, v zmysle § 12 ods. 3 predmetného zákona.“

10. K prietiahom konaní sťažovateľ uvádza: *«Súd (okresný súd, pozn.) svojou neefektívnou a nesprávnou činnosťou dosiahol, že dňa 20. 3. 2018. t. j. po takmer 4 rokoch bolo celé konanie na začiatku. Tým, že súd vydával nepreskúmateľné rozsudky a nerešpektoval ani rozhodnutie Odvolacieho súdu, zodpovedá aj za prietahy spôsobené tým, že o odvolaniach proti jeho rozsudkoch musel rozhodovať Odvolací súd, t. j. súd zodpovedá aj za to, že muselo zbehnúť odvolacie konanie a čas tohto konania predstavuje zbytočné prietahy spôsobené súdom vydávaním nepreskúmateľných rozsudkov.*

Ak by strany sporu neuzatvorili zmier, celé konanie by trvalo minimálne ďalší rok.

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu), resp. neefektívna činnosť môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Táto činnosť súdu po takmer 4 rokoch vyvolala u sťažovateľa pocit bezradnosti, apatia a v stratu v dôveru v súdny systém, že na celú vec rezignoval a prijal dňa 20. 3. 2018 žalovaným ponúknutý zmier, nakoľko neveril, že inak by sa v dohľadnej dobe dočkal konečného rozhodnutia, ktoré bude zodpovedať požiadavkám právneho štátu.

Navyše, súd doteraz nerozhodol o súvisiacich otázkach (vrátenie súdnych poplatkov, zrušenie uznesení o súdnych poplatkoch), a preto do dnešného dňa nedošlo k odstráneniu prietahov. Sťažovateľ teda namieta celkovú dĺžku súdneho konania, vrátane konania o opravných prostriedkoch, ako aj konania o rozhodovaní o vrátení súdnych poplatkov a zrušení uznesení o súdnych poplatkoch.

Tieto „jednotlivé konania“ treba posudzovať ako celok, ako to opakovane zdôrazňuje aj Európsky súd pre ľudské práva - vid' napr. rozsudok ESĽP v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016 (sťažnosť č. 65302/11).»

11. Sťažovateľ uviedol, že «... nevyužil sťažnosť adresovanú predsedovi Okresného súdu Bratislava II. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej rozhodovacej činnosti poukázal na to, že sťažnosť predsedovi súdu nie je účinný prostriedok nápravy.

... sťažnosť adresovaná predsedovi Okresného súdu Bratislava II by v tomto prípade nemohla už vôbec slúžiť ako činný a efektívny prostriedok nápravy, a to najmä z dôvodu, že súd aj odignoroval záväzné pokyny Odvolacieho súdu a navyše ani predseda súdu nemohol docieľiť správne rozhodnutie veci, keďže súd sa „tváril“, že koná (avšak konal nesprávne), a v dôsledku nesprávneho konania súdu bola vec na Odvolacom súde, kedy predseda súdu nemá možnosť uložiť prvostupňovému sudcovi, aby konal.

Aj vzhľadom k tomu, že súd nerešpektoval ani záväzné pokyny Odvolacieho súdu, sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za efektívny prostriedok nápravy. Navyše, spôsobené prietahy sú tak rozsiahle, že vyžadujú priznanie primeraného finančného zadostučinenia, ktoré nie je možné dosiahnuť sťažnosťou predsedovi súdu...

Napriek tomu, že súd schválil súdny zmier, do dnešného dňa nerozhodol o súdnych poplatkoch (o ich vrátení) a zrušení poplatkovej povinnosti. Na sťažovateľa v podstate stále pôsobí hrozba exekúcie uznesenia o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, hoci toto uznesenie malo byť buď celé zrušené, resp. malo dôjsť k jeho zrušeniu v rozsahu 50 % a zároveň mu mal byť vrátený súdny poplatok za podanú žalobu v rozsahu 50 %.»

12. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd jeho sťažnosti vyhovel a vydal tento nález: *„I. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na rozhodnutie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 19C 135/2014 (ako celku, t. j. vrátane odvolacieho konania a súvisiacich konaní) bolo porušené.*

II. Okresnému súdu Bratislava II v konaní pod sp. zn. 19C 135/2014 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

III. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 2.500.- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi voči Okresnému súdu Bratislava II náhradu trov právneho zastúpenia.“

II.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

15. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Ústavný súd preskúmal postup okresného súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom sťažovateľom označeného

základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Podstata sťažnosti spočíva v tvrdení sťažovateľa, že okresný súd vydaním prvého rozsudku okresného súdu, ktorý odvolací súd zrušil pre nepreskúmateľnosť, a druhého rozsudku okresného súdu, ktorý odvolací súd zrušil pre nesprávny procesný postup okresného súdu, ktorým znemožnil obom stranám, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, mal svojou nesprávnou činnosťou zapríčiniť dve odvolacie konania, a tým prietahy v konaní ako celku.

18. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vo veci samej bolo rozhodnuté uznesením č. k. 19 C 135/2014-270 z 20. marca 2018, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. marca 2018. Dosiaľ nedoručeným uznesením č. k. 19 C 135/2014-275 z 3. mája 2018 zas okresný súd rozhodol vo vzťahu k súdnym poplatkom a zrušil uznesenie č. k. 19 C 135/2014-225 z 23. augusta 2016 v časti zaplatenia súdneho poplatku za odvolanie vo výške 60 €. V zmysle uvedeného stav právnej neistoty týkajúci sa práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na všeobecný súd, už netrvá. Časový úsek od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej do vydania dosiaľ neprávoplatného uznesenia o poplatkoch z 3. mája 2018 možno považovať za akceptovateľný.

19. Zároveň ústavný súd uvádza, že napriek tomu, že prvý aj druhý rozsudok okresného súdu boli odvolacím súdom zrušené pre už uvedené dôvody, dĺžku konania od mája 2014, zohľadňujúc, že okresný súd vydal celkovo tri rozhodnutia vo veci samej a vec bola dvakrát v odvolacom konaní, nemožno považovať za takú, ktorá by porušovala práva, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha.

20. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05).

21. V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietiahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

22. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

23. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

24. Ústavný súd, prihliadajúc na obsah sťažnosti, príloh k sťažnosti týkajúcich sa predmetnej veci, ako aj spisového materiálu vo veci, pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti (priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. júna 2018